

Burhanettin Duran

bduran@setav.org

AYASOFYA CAMİİ, YENİ AKTİVİZM VE ERDOĞAN'IN KARARLILIĞI

Ayasofya'nın uzun bir hasret döneminden sonra tekrar cami olması, milletimize ve İslam alemine hayırlı olsun. 10 Temmuz Cuma günü, Danıştay'ın 1934'teki müzeye çevrilme kararını bozmasının ardından Başkan Erdoğan, 2729 sayılı karar ile Ayasofya'yı ibadete açtı. "Zincirler kırılсын, Ayasofya açılсын" sesi, 86 yıl sonra muradına erdi.

Kriter dergisinin birinci sayısını Mayıs 2016'da yayımladığımızda Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın söyleşisine yer vermiştik.

Genel Yayın Yönetmeni Fahrettin Altun tarafından gerçekleştirilen söyleşiyi "Kriterimiz yerlilik ve millilik olmalı" başlığı ile manşete taşımıştık. Aradan 4 yılı aşkın bir süre geçti. Türkiye önemli süreçlerden ve sert mücadelelerden başarıyla çıktı. Başta FETÖ tarafından gerçekleştirilen 15 Temmuz darbe girişimi olmak üzere Türkiye, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde büyük saldırıları püskürttü ve Suriye'nin kuzeyinde PKK'ya kurdurulmaya çalışılan terör koridoru başta olmak üzere bölgesinde kurgulanan oyunları bozdu.

Etkin Aktörlük

Dış politikada aktivizmini artırırken güvenlik alanında

önleyici ve proaktif bir konsepte geçti. 15 Temmuz direnişinin oluşturduğu yeni siyasi zeminde Türkiye, parlamenter sistemden Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş yaptı. AK Parti ve MHP tarafından oluşturulan Cumhurbaşkanlığı, CHP-İYİ Parti ve gayri resmi HDP'nin desteği ile kurulan Millet İttifakı'ndan farklı olarak seçim dönemi ile sınırlı olmayan bir ortaklığa dönüştü. Çünkü Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ifadesiyle söylesek, bu ittifak 15 Temmuz gecesi meydanlarda darbecilere karşı omuz omuza verilen mücadeleyle kuruldu. Bu ittifak Suriye, Irak, Doğu Akdeniz ve Libya'da Türkiye'nin etkin aktörlüğünü taşıyan güçlü bir birliktelik halini aldı. Tüm bu süreçte AK Parti iktidarının değişmeyen en önemli realitesi olan kalkınma hamleleri hız kesmedi. Yerli-millî duruş, dış politikadan savunma sanayisine kadar birçok alanda Türkiye bölgesel ve küresel iddialarını gerçekleştirmeye çalışan aktivizmin itici motivasyonu oldu. Ankara merkezli politikaların

hayata geçirilmesiyle bu yerli ve milli duruş küresel ölçekte hissettirildi.

Şimdi 48. sayıdayız. Temmuz-Ağustos ortak sayımız için yeniden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile söyleşi yapma imkânımız oldu. Söyleşi için Külliye’de Cumhurbaşkanımız tarafından kabul edildiğimde iç ve dış gündeme dair çok önemli açıklamaların yanında eğitimden sağlığa, savunma sanayisinden ulaşıma birçok alanda Türkiye’yi büyütme aşkından hiçbir şey kaybetmeyen bir liderin ajandasının yoğunluğuna şahit oldum. Bu ülkenin insanı için yaptığı barajlardan, köprülerden, şehir hastanelerinden, hava limanlarından, üniversitelerden bahsederken Cumhurbaşkanımızın, ta büyükşehir belediye başkanlığı günlerinden kalma bir çalışma azmini taşıdığını ve aynı heyecanın içerisinde olduğunu gördüm. Gerçekten etkileyiciydi. Çünkü 2002’den bu yana 18 yıldır onca zorlu mücadeleye ve yıpratma girişimlerine rağmen ilk günkü çalışma ve milletimize hizmet etme şevkinin hep en yüksek seviyede kalmış olması ve aynı şekilde devam etmesi Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın en ayrıcalıklı özelliklerinden birisi olsa gerekti. Zaten 18 yıldır girdiği bütün seçimleri kazanmış olması, bir başka ifadeyle milletimizin 18 yıldır bütün seçimlerde Erdoğan’ı tercih etmiş olmasının arkasında da bu millete hizmet etme şevkinin olduğu çok açık.

Krizlerle Mücadele Direnci

Evet, koronavirüs ile mücadeleyi başarı ile yürüten Türkiye, gelen dünyanın kaosunda hem milli menfaatlerini koruyan hem de yeni bir düzenin oluşmasına katkı vermek isteyen bir konumda. Avrupa ülkelerinin birbirlerinin sağlık malzemelerine el koyduğu bir ortamda Türkiye çok sayıda ülkeye sağlık yardımı gönderen bir aktör olarak öne çıktı. ABD ve bazı Avrupa ülkelerinin aksine, ülkemizin salgınla mücadelede başarı hikayesi yazmasının en önemli sebebi 2013’ten itibaren bölgesel ve küresel krizlerle yüzleşme direncinin olmasıdır. Salgın sonrası dönem için de Türkiye’nin zorlukları göğüsleme ve fırsatları değerlendirmede bu krizleri yönetme becerisinin fark yaratacağı açıktır. Son iki yılın performansına bakıldığında Başkanlık Sistemi kendini ispatlamış durumda. Dahası, Ankara’nın Libya inisiyatifi, Doğu Akdeniz-Avrupa-Kuzey Afrika denklemine yeni bir jeopolitik denge oluşturmaya aday.

Kararlılık ve Özgüven

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile söyleşimizde görüleceği üzere Türkiye, etrafındaki bölgede istikrarın, barışın ve refahın hakim olması için aktif rol almaya devam edecek. Gerilimden, hesaplaşmadan kaçmadan diplomasiye ağırlık verecek. Bu aktivizmi devam ettirme yönündeki Erdoğan’ın kararlılığı pasif bir beka meselesi olarak görülemez. Aksine Türkiye’ye özgü dinamik bir ruha sahip. Doğu Akdeniz ve Libya hamleleri ile Türkiye, sorun alanlarında hem sahayı hem de masayı belirleyen aktörlerin başında gelme iradesini sergiliyor. Sorunlar üzerine gelmeden gerekirse sert gücü kullanarak çözüme katkı sağlamaya çalışıyor. 2023 seçimlerine kadar üç yılı olan Cumhurbaşkanlığı’nın şekillendirdiği bu yeni aktivizm dünya başkentlerinin göz önünde bulundurması gereken bir realitedir. Ayakları yere basan realist ve esnek dış politika yaklaşımı ve uluslararası hukukun tanıdığı sınırlardaki aktivasyon, muhatapları nezdinde yadsınmaz bir etki oluşturuyor.

Benim gözümde Ayasofya’nın camiye çevrilmesi bu ülkeyi vatan yapanların yüreğinin itminana ermesidir. 15 Temmuz 2016 gecesinde bu milletin gösterdiği kutlu iradenin sevinç zamanıdır. “Menderes gibi Erdoğan’ı da yalnız bırakmayacağız” diyerek tankların önüne çıkan gazilerin hak ettikleri bir ödüldür.

ABD ve AB ile Yeni Süreç Mümkün

Cumhurbaşkanlığı’nın içeride oluşturduğu konsolidasyonla Türkiye’nin çıkarlarını koruma noktasında tereddüt etmeyen Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın yaklaşımı problemler alanlarda önemli bir alan sunuyor. Pek çok konuda Türkiye vicdan ve hakkaniyet merkezli yaklaşımıyla bunu gösterdi. Bu yüzden Ankara-Washington ilişkileri kasımdaki ABD başkanlık seçimlerini beklerken Almanya’nın AB dönem başkanlığında Ankara-Brüksel ilişkileri yeni bir canlanma yaşmalıdır. Mevcut gerilimlerin aşılması için AB, Fransa ve Yunanistan’ın hırslarını sınırlandıramazsa önümüzdeki on yıllara stratejik bir kayıp içerisinde girecektir. Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da Türkiye’nin sergilediği aktivizmi “Yeni Osmanlıcı” suçlamasıyla karalamaya çalışan bazı hırslı yöneticiler, aksine kendi halklarının gönlüne bile hükmedememektedir. Türkiye’nin

ve Erdoğan'ın bölge halkları üzerindeki etkisinden korkuyla yaptıkları hatalar titrek statükolarının sonunu getirecektir.

Dolayısıyla Türkiye, 15 Temmuz darbe girişimini Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde püskürttüktan sonra bölgesel ve küresel ölçekte belirleyici bir aktivizm yakalamış durumda. Erdoğan'ın milletimizden aldığı yetkiyi kullanma konusunda kararlı olması ve siyasi pozisyon alınması gerektiği anlarda tereddüt etmemesi bu tablo içinde kritik bir eşiği oluşturuyor. Söyleşide yer alan açıklamaların da gösterdiği üzere önümüzdeki süreçte de Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye'nin dinamik yaklaşımı devam edecek.

Zincirler Kırıldı Ayasofya Camii Açıldı

Ayasofya'nın uzun bir hasret döneminden sonra tekrar cami olması, milletimize ve İslam alemine hayırlı olsun. 10 Temmuz Cuma günü, Danıştay'ın 1934'teki müzeye çevrilme kararını bozmasının ardından Başkan Erdoğan, 2729 sayılı karar ile Ayasofya'yı ibadete açtı. "Zincirler kırılınsın, Ayasofya açılınsın" sesi, 86 yıl sonra muradına erdi. Sembolik önemi çok büyük olan bu açılışın Erdoğan'a nasip olması kuşkusuz bir tesadüf değil. O, Türkiye'nin önüne koyulan engelleri aşma konusunda zorlu bir mücadelenin lideri. Geniş halk kesimlerinin bu beklentisini de Erdoğan gerçekleştirdi.

Hatırlayalım, üniversitelerden kamu kurumlarına kadar başörtüsü yasağını kaldıran, dini eğitimin alanını genişleten ve gayrimüslimlere ait vakıfları sahiplerine iade eden de Erdoğan oldu. Dini özgürlüklerin kapsamı AK Parti iktidarı döneminde genişletildi. Kemalist laikçiliğin dini talepleri, hakları kısıtlayan yaklaşımı terk edildi. Hem Müslüman hem de gayrimüslim talepler için demokratik bir normalleşme süreci yaşandı. İşte Ayasofya'nın ibadete açılması bu sürecin son halkasıdır.

Danıştay'ın Kararı

Danıştay'ın müzeye çevrilme kararını iptal etmesinin ana gerekçesi, Ayasofya'nın mazbut vakıf niteliğindeki Fatih Sultan Mehmet Han Vakfı'nın mülkiyetinde olması ve vakfedilen taşınmazın vakif senedindeki niteliğinin, kullanım amacının değiştirilemeyeceğidir. "Vakıf malı" kuralından hareketle Danıştay, "devletin, vakıf varlığının, vakfedenin iradesine uygun olarak kullanılmasını sağlama yönünde pozitif yükümlülüğü, vakıf mal ve hakları ile ilgili olarak vakfedenin iradesini ortadan kaldıracak şekilde müdahalede bulunmama yönünde de negatif yükümlülüğünün bulunduğu" sonucuna vardı. Bu karar, Türkiye'deki vakıfların hukukunun devlete karşı korunmasıdır. ABD, Avrupa ve Rusya'dan gelen endişe açıklamaları açısından bakıldığında; öncelikle müzeden camiye çevirme kararı uluslararası hukukun alanı değildir. Türkiye'nin kendi iç hukukuyla karar verdiği bir husustur.

Batı'ya Dini Özgürlük Dersi

Ayasofya'nın ibadete açılması ne bu muhteşem eserin dünya mirasındaki yerini zedeler ne de Müslüman olmayanların ziyaretini engeller. Ayasofya'nın yaşayan bir cami olması Türk milletinin iradesinin tecellisidir. Ayrıca, bu tarihi eserin korunmasının da etkin bir yoldur.

Hristiyan dünyadan gelen eleştirileri yapanlar, Türkiye'nin Demir Kilise başta olmak üzere farklı dinlerin eserlerine gösterdiği hassasiyeti hatırlamak zorundadır.

Doğu Akdeniz ve Libya hamleleri ile Türkiye, sorun alanlarında hem sahayı hem de masayı belirleyen aktörlerin başında gelme iradesini sergiliyor. Sorunlar üzerine gelmeden gerekirse sert gücü kullanarak çözüme katkı sağlamaya çalışıyor. 2023 seçimlerine kadar üç yıllı olan Cumhurbaşkanlığı'nın şekillendirdiği bu yeni aktivizm dünya başkentlerinin göz önünde bulundurulması gereken bir realitedir.

Balkanlardaki Osmanlı İslam eserlerini adeta soykırıma uğratan uygulamalar ile Türkiye'nin koruduğu kiliseler ve sinagoglar bir arada düşünüldüğünde "dini özgürlük dersini" Batı başkentlerinin alması gerekir. Ayasofya'nın tekrar camiye çevrilmesini bir kampanyaya çevirmek isteyen Batı medyasına ise tavsiyem CHP'nin "Açacaksanız açın" tavrını iyi analiz etmeleridir. Türkiye kamuoyunun ortaklaşa desteklediği bu kararın güncel siyasi hesapların ötesinde bir anlamı var.

15 Temmuz Direnisinin Hak Ettiği Bir Ödül

Benim gözümde Ayasofya'nın camiye çevrilmesi bu ülkeyi vatan yapanların yüreğinin itminana ermesidir. 15 Temmuz 2016 gecesinde bu milletin gösterdiği kutlu iradenin sevinç zamanıdır. "Menderes gibi Erdoğan'ı da yalnız bırakmayacağız" diyerek tankların önüne çıkan gazilerin hak ettikleri bir ödüldür. O gece ülkesi ve milleti için canını veren şehitlerin ruhunun şad olduğu andır. Bu kutlu adımın Cuma günü atılması ve 15 Temmuz destanının dördüncü yılının kutlamalarına denk gelmesi de ayrı bir mutluluk vesilesidir. **K**